

Regelbunden tillsyn i den obligatoriska grundsärskolan

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i den obligatoriska grundsärskolan i Sätters kommun under hösten 2009 och besökt verksamheten den 2 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för verksamheten ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 3 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och den obligatoriska särskolan, dels den information som samlats in under besöket. I samband med besöket i den obligatoriska grundsärskolan intervjuades lärare. Rektorn intervjuades i särskild ordning. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning Kristineskolan

Tabell 1: Antal elever i den obligatoriska grundsärskolan

Den obligatoriska grundsärskolan	Antal elever
Obligatoriska grundsärskolan	7
Träningskolan	2

Källa: Kommunens egna uppgifter våren 2009

Den obligatoriska grundsärskolan i Sätters kommun startades 2004 och är organiserad i särskola och träningskola förlagd till Kungsgårdsskolan och benämnd Kristineskolan. Den obligatoriska grundsärskolan har en egen rektor tillika rektor för elevhälsan. Till

2 (12)

sitt stöd har rektorn en lagledare som arbetar på skolan. Elevhälsan omfattar dessutom ett skoldatatek, startat 2008, med fokus på hjälpmedel för elever med ADHD-problematik, läs- och skrivsvårigheter och dyslexi samt de särskilda undervisningsgrupperna Fogde med årskurserna 1-6 och Kenda med årskurserna 7-9

Rektorn har delegation från nämnden gällande mottagande av elever till den obligatoriska grundsärskolan samt huruvida en elev ska placeras i grundsärskolan eller träningsskolan.

Kristineskolan tar emot elever från årskurs 1-9 samt erbjuder ett tionde år. Verksamheterna är organiserade i två åldersgrupper. Elever som tillhör grundsärskola och träningsskola finns i respektive grupper. En av kommunens elever har, enligt kvalitetsredovisningen för 2008, sin skolgång förlagd till särskolan i Borlänge. Tre elever mottagna i särskolan får sin utbildning integrerat i grundskolan. En av den obligatoriska grundsärskolans lärare har som uppgift att stödja elever som är mottagna i den obligatoriska särskolan, men där föräldrarna valt att eleven ska gå integrerad i grundskolan. Detta innebär att stödja lärarna så att eleverna får sin undervisning utifrån den obligatoriska särskolans kursplan, att samordna elevens hela skolsituation, att vara behjälplig i upprättandet av åtgärdsprogram, att stödja de undervisande lärarna med material i metodik, att vara en praktisk stödperson i olika situationer samt undervisa elever vissa lektioner varje vecka.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Varje lärare följer upp respektive elevs måluppfyllelse och delger elevernas föräldrar detta med hjälp av de individuella utvecklingsplanerna vid utvecklingssamtalet. Ett arbete är också påbörjat med att hitta former för att sammanställa och redovisa resultaten i den kommande kvalitetsredovisningen. Några resultatsammanställningar på skolnivå, för de elever som är mottagna i den obligatoriska särskolan, grundade på elevernas måluppfyllelse, finns inte. Från träningsskolan redovisas en god måluppfyllelse.

Att resultatsammanställningar på skolnivå saknas försvårar en övergripande analys

och prioritering av åtgärder och resurser. Rektor och arbetslagsledaren uppger dock att i stort sett alla elever uppvisar en positiv kunskapsutveckling utifrån sina mycket individuella förutsättningar.

Sammanfattningsvis kan inte Skolinspektionen bedöma kunskapsresultaten då tillräckligt underlag saknas (se vidare 3.4.1).

1.2 Uppföljning och kommunikation av resultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen/ämnesområden och kurser i förhållande till styrdokumentens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling och upprättar en individuell utvecklingsplan (obligatoriska grundsärskolan).

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		X

Kommentar och bedömning:

Enligt 7 kap. 1 § särskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Planen ska innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne eller ämnesområde som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Skolinspektionen har granskat ett urval av elevernas individuella utvecklingsplaner och bedömer att kvalitén på dessa är varierande. Omdömen i alla ämnen/ämnesområden saknas till stor del.

Skolinspektionen bedömer att planerna behöver utvecklas så att omdömen om elevens kunskapsutveckling ges i alla ämnen/ämnesområden och att elevernas individuella mål tydligare beskrivs med utgångspunkt i de nationella kursplanerna.

4 (12)

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.3.2 Intyg och studieomdömen utfärdas enligt författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Undervisningen strävar mot mål i läroplanerna och kursplanerna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.4.2 Eleverna utvecklar sitt eget sätt att lära och tillit till sin egen förmåga i den obligatoriska grundsärskolan.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.4.3 Eleverna ges möjlighet till inflytande över hur deras utbildning utformas och till att påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov
Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs förutsättningar, behov, erfarenheter och tänkande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

1.5.3 Om det efter utredning påvisas ett behov av särskilt stöd utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		X

Motivering
<p>Enligt 5 kap. 1 § i särskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.</p> <p>De åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av utarbetas utifrån en gemensam mall innehållande lägesbeskrivning och mål, skolans insatser, elevens insatser och vårdnadshavarens insatser. Kristineskolans åtgärdsprogram är inte på</p>

6 (12)

ett tydligt sätt relaterade till läroplanens och kursplanernas mål och vad man vill uppnå på kort- och lång sikt. Skolans insatser är allmänt hållna och begränsar sig exempelvis till att eleven ska arbeta med de nationella ämnesproven eller tillhandahållas rätt arbetsuppgifter. Inte heller går det att utläsa hur åtgärderna ska följas upp samt hur och när de ska utvärderas. Åtgärdsprogrammen är enligt rektorn ett förbättringsområde på skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sina åtgärdsprogram så att de uppfyller förordningens krav.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Barn och ungdomar tas emot enligt författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Enligt 3 kap. 3 § skollagen ska barn som bedöms inte nå upp till grundskolans kunskapsmål därför att de är utvecklingsstörda tas emot i särskolan. Enligt 3 kap. 4 § skollagen prövar styrelsen för särskolan i hemkommunen om ett barn ska tas emot i särskolan under sin skolpliktstid. Enligt 3 kap. 5 § skollagen kan beslut om mottagande i särskolan överklagas hos skolväsendets överklagandenämnd av barnets vårdnadshavare. Beslut i fråga om mottagande i särskolan får många och långtgående konsekvenser för det enskilda barnet. Det är därför av största vikt att ett sådant beslut föregås av en korrekt handläggning och ett ordentligt beslutsunderlag. Enligt bestämmelsens förarbeten anges att psykologiska, sociala och pedagogiska faktorer ska vägas samman vid bedömning av den intellektuella förmågan (prop. 1985/86:10 s. 4). Enligt 6 kap. 3 § skollagen ska styrelsen för den obligatoriska grundsärskolan avgöra om en elev som tas emot i särskolan ska gå i grundsärskolan eller träningsskolan. Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2001:23) om rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan förutsätter dessa utredningar en helhetsbedömning av barnet grundat på flera utredningar såsom pedagogisk-, psykologisk-, medicinsk- och social utredning.

Ansvar för mottagande till särskolan i Sätters kommun är delegerat från nämnden till rektorn för den obligatoriska särskolan. Skolinspektionen har granskat ett urval av underlag inför beslut om eventuellt mottagande till särskolan. I några av de underlag som granskats saknas en pedagogisk utredning och i vissa fall saknas även beslut om en elev ska gå i den obligatoriska grundsärskolan eller träningsskolan.

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver åtgärda sina rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska grundsärskolan och om

8 (12)

placering i den obligatoriska grundsärskolan eller träningskolan.

3.1.2 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.3 Elever som i den obligatoriska grundsärskolan har slutfört årskurs 9 kan få fortsatt utbildning i årskurs 10.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna elevens val i den obligatoriska grundsärskolan.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.5 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.6 Utbildningen är avgiftsfri för eleverna med undantag för enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		

Motivering

Se 3.1.1 Barn och ungdomar tas emot enligt författningarna.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iaktas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Enligt 2 § förordningen om kvalitetsredovisningen ska arbetet med kvalitetsredovisning främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att för verkliga utbildningarnas nationella mål. Enligt Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskolklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har rektor ett ansvar för att eleverna når målen för utbildningen. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav.

Tillsynen visar att det på skolnivå saknas en utvärdering av elevernas kunskapsresultat och att skolan mer systematiskt behöver analysera och utvärdera i vilken mån de nationella målen har förverkligats och vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Skolinspektionens bedömning är att skolan behöver förbättra sitt kvalitetsarbete och vidta åtgärder för att följa upp elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i kvalitetsredovisningar som uppfyller förordningens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		X

Motivering
<p>Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet, avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Enligt 3 a § ska i kvalitetsredovisningen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner enligt diskrimineringslagen och planer mot kränkande behandling enligt skollagen redovisas. Av 4 § framgår bl. a att skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av elever, lärare och övrig personal.</p> <p>Särskolan ingår som en del i elevhälsans kvalitetsredovisning. De andra delarna i kvalitetsredovisningen är elevhälsan som helhet, skoldatateket och de särskilda undervisningsgrupperna Fogde och Kenda. I redovisningen finns en beskrivning av den obligatoriska särskolans organisation och arbetssätt. Några resultat från elevernas kunskapsutveckling och måluppfyllelse finns inte utöver en allmän beskrivning att flertalet elever har uppnått merparten av sina individuella förväntade mål. Några analyser utifrån detta står inte att läsa. Träningskolans verksamhet beskrivs i ringa grad. Det går att utläsa en god måluppfyllelse kring arbetet med normer och värden. Särskolan grundar detta på egna enkäter och samtal med samtliga föräldrar till eleverna kring elevernas trivsel, trygghet och utveckling. Föräldrarna säger också, enligt kvalitetsredovisningen, att skolan ger dem ett gott stöd i rollen som föräldrar och att de är nöjda med verksamheten i sin helhet. Särskolans likabehandlingsplan utvärderas i viss mån.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att skolan i kvalitetsredovisningen behöver dokumentera resultat av elevernas kunskapsutveckling och utvärdera och analysera dessa resultat utifrån de nationella målen. Även utvärderingen av skolans likabehandlingsplan behöver utvecklas i kvalitetsredovisningen.</p>

12 (12)

3.5 Styrelsens ansvar

Bedömningspunkter

3.5.1 Styrelsen fattar beslut enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		

Motivering
Se 3.1.1

2009-12-03 Stockholm

Tommy Bucht

Åsa Permén